

Pitäjäraatitoiminnan arviointisuunnitelma

Sisällys

1. Johdanto
2. Arviointimenetelmä ja arviointimittarit
3. Arvioinnin resurssit ja aikataulu

1. Johdanto

Kuopiossa toimii kuusi pitäjäraatia, jotka on perustettu kaupungin kuntaliitosalueille: Juankoski, Karttula, Maaninka, Nilsä, Riistavesi ja Vehmersalmi. Pitäjäraatien toiminta käynnistettiin uuden valtuustokauden alussa 1.6.2017. Pitäjäraatien perustamisen keskeisenä vaikuttimena oli liitoskuntien asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen tilanteessa, jossa alueilta oli poistunut merkittävä osa demokratian rakenteita. Pitäjäraadit toimivat kaupunginhallituksen asettaman lähidemokratiajaoston alaisuudessa.

Pitäjäraadin tehtävänä on edistää alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä alueen kehittymistä. Ne tarjoavat alueen asukkaille väylän kehittää alueensa palveluita, demokratiaa ja yrittäjyyttä.

Pitäjäraati ei ole kuntalain mukainen kunnan toimielin. Pitäjäraadit toimivat kaupunginhallituksen asettaman lähidemokratiajaoston alaisuudessa. Lähidemokratiajaoston jäsenmäärästä, toimivallasta ja tehtävistä päätetään kaupunginhallituksen johtosäännössä.

Pitäjäraadin asettaa lähidemokratiajaosto alueella järjestettävän ”Pitäjäkokouksen” tekemän esityksen mukaisesti. Pitäjäkokoukseen voivat osallistua kaikki alueen asukkaat ja toimijat (esim. kylätoimikunnat, nuoriso- ja yrittäjä-järjestöt). Pitäjäraatiin voidaan valita viidestä kymmeneen (5-10) jäsentä ja henkilökohtaista varajäsentä. Jäsenistä yksi nimetään puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi Pitäjäkokouksen tekemän esityksen mukaisesti. Pitäjäraadin sihteerinä toimii kaupungin työntekijä tai viranhaltija.

Tavoitteena on, että pitäjäraadin kokoonpanossa huomioitaisiin alueellinen edustavuus sekä tasa-arvon toteutuminen ja lisäksi, että raadissa olisi edustus mahdollisimman monesta taustaryhmästä. Pitäjäraadin toimikausi on lähidemokratiajaoston toimikausi.

Pitäjäraadin tehtäviin kuuluvat mm:

1. Pitäjäkokouksien järjestäminen. Pitäjäraadin puuttuessa pitäjäkokouksen järjestää kaupungin lähidemokratiapalveluja hoitava yksikkö. Pitäjäkokouksessa kuullaan alueen asukkaita ja yhteisöjä (esim. kylätoimikunnat, nuoriso- ja yrittäjäjärjestöt).
2. Kansalaiskuulemiset ja –foorumit yhteistyössä kaupungin organisaation sekä muiden pitäjäraatien kanssa.

3. Yleinen lausunto- ja aloiteoikeus alueen palveluista, elinkeinoista ja demokratiasta.
4. Lausunto-oikeus kaupungin talousarviosta ja –suunnitelmasta, kaupungin strategiasta sekä asioista, joilla voi olla olennainen vaikutus alueen asukkaiden elinympäristöön, työnteekoon tai muihin oloihin.
5. Viestittää omasta toiminnastaan alueen asukkaille ja yhteisöille. Avustaa viestinnässä kaupungin organisaatiota.
6. Antaa vuosittainen arvio alueen kehityksestä ja palveluiden tilasta. Arviointi liitetään osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua.
7. Raportoida vuosittain toiminnastaan kaupungille.
8. Muut mahdolliset alueen lähidemokratiaa edistävät tehtävät.

2. Arviointimenetelmä ja mittarit

2.1 Arviointimenetelmä:

Pitäjäraatien arviointi toteutetaan ns. vertaisarviointina, jossa pitäjäraadit osallistuvat itse arviointiprosessiin. Vertaisarvioinnissa raadit arvioivat toinen toisiaan ja ne pääsevät määrittämään osin myös arvioinnissa käytettäviä mittareita. Pitäjäraatien toiminta on uutta ja aikaisempaa toiminnallista vertailukohtaa ei ole käytettävissä. Pitäjäraatien toiminta ei myöskään noudata puhtaasti kuntahallinnon palveluprosesseja ja niissä käytettävää arviointia. Arvioinnilla pyritään hahmottamaan toiminnan laatutyötä ja siihen vaikuttavia seikkoja.

Lisäksi toteutetaan sidosryhmähaastattelut, kootaan tarvittavat tilastot

2.2 Arvioinnissa käytettävät mittarit:

Arvioinnissa hyödynnetään laadullisia ja määrällisiä mittareita. Käsitteiden tulee olla yksiselitteisiä, jotta toiminnasta saadaan yhdenmukaista tietoa.

Pitäjäraatitoiminnan arviointimittarit perustuvat pitäjäraatitoiminnan keskeisiin tavoitteisiin: edistää alueen asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia ja alueen kehittymistä sekä tarjota alueen asukkaille väljän kehittää alueensa palveluita, demokratiaa ja yrittäjyyttä.

Arvioinnilla ja mittaristolla on kolme tasoa:

1. Toimintaa ohjaavat ja sen laatua varmistavat prosessimittarit. Mittarit kuvaavat esim. toiminnan ja osallistujien määrää, käytettyjä resursseja jne. Prosessiarvioinnilla vastataan kysymykseen, mikä toiminnassa on keskeistä ja mihin toimintaa tulisi suunnata?
2. Muutoksen suuntaa ja suuruutta mitataan tulosmittareilla. Muutosmittarit ovat aina suhteessa tavoitteisiin ja niitä voidaan asettaa eri aikajännteille riippuen toiminnan luonteesta. Tulosarvioinnilla vastataan kysymykseen, mitä toimintoja ja tuloksia saadaan aikaiseksi?

3. Vaikuttavuusmittarit kertovat muutoksesta yhteiskunnan tasolla. Vaikuttavuusmittarit kertovat muutoksesta yhteiskunnallisessa tarpeessa ja vision suunnassa. Vaikuttavuusmittareissa on keskityttävä määrän sijasta laatuun.

Pitäjäraatitoiminnan arvioinnin mittareita voisivat esimerkiksi olla:

1. Prosessimittarit pitäjäraatialueittain:

- a. pitäjäraadin kokoonpanon alueellinen ja väestöryhmittäinen edustavuus
- b. pitäjäkokouksien lukumäärä
- c. käytetty resurssi (rahoitus, työpanos)
- d. erilaisten toimintojen ja tapahtumien (muiden kuin pitäjäraatikokousten) määrä
- e. toimintaan osallistuneiden asukkaiden määrä väestöryhmittäin
- f. toimintaan osallistuneiden uusien asukkaiden määrä
- g. toimintaan osallistuneiden sidosryhmien määrä (esim. alueen järjestöt)
- h. kaupungin organisaation ja muiden pitäjäraatien kanssa järjestettyjen kansalaiskuulemisten määrä
- i. viestinnän keinojen (viestintäkanavien) ja toteutumisen määrä.

2. Muutosmittarit pitäjäraatialueittain:

- a. uusien aloitteiden ja ehdotusten määrä
- b. uusien toimintamallien käyttöönotto
- c. hankkeiden ja toimintojen määrä
- d. toimialarajat ylittävien hankkeiden määrä
- e. uusien yritysten määrä
- f. investointien määrä
- g. kiinteistöjen hintakehitys
- h. BKT määrä
- i. annettujen lausuntojen ja aloitteiden määrä kaupungin palveluista
- j. alueen ulkopuolisella rahoituksella toteutettujen hankkeiden määrä.

3. Vaikuttavuusmittarit kaikki pitäjäraatialueet yhdessä:

- a. osallisuuden ja asioihin vaikuttamisen kokemus? Toteutetaan haastatteluin?
- b. alueiden yleinen kehitys ja elinvoima, tiedonkeruu tilastoista?

3. Arvioinnin resurssit ja aikataulu

Pitäjäraatitoiminnan arviointi kohdistuu koko toimintakauteen 2017 -2021 ja sen toteutus hankitaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta mahdollisimman objektiivisen arvioinnin saamiseksi. Lisäksi mukaan pyydetään kaupungin omaa henkilökuntaa. Tiedonkeruumenetelminä hyödynnetään erilaisia tilastoja, sähköisiä kyselyitä, (avainhenkilöiden) teemahaastatteluja, mediaseurantaa.